

Notka z debaty II Forum Geopolitycznego „Afryka: neokolonizacja czy game changer nowego ładu światowego?”

Damian Zych

26.11.2020

Notka w skrócie:

- Głównymi wyzwaniami dla Afryki obecnie są problemy z finansowaniem rozwoju, szybki wzrost populacji oraz kwestie bezpieczeństwa. Szczególnie bolesnym dla wielu krajów afrykańskich jest problem nadmiernego zadłużenia.

- Najważniejszymi mocarstwami oddziałującymi na Afrykę są Chiny, Francja, Wielka Brytania, oraz Stany Zjednoczone. Stosunki pomiędzy tymi krajami a państwami Afryki są dalekie od partnerskich, jednakże ani mocarstwa, ani miejscowe elity nie są w wystarczającym stopniu zainteresowane zmianą tego stanu.

- Polska ma duży potencjał wpływu na ten region, między innymi poprzez struktury Unii Europejskiej, jednakże nie jest on obecnie wykorzystywany.

W środę, 25 listopada 2020 r., w ramach drugiego dnia II Forum Geopolitycznego, organizowanego przez Regionalny Ośrodek Debaty Międzynarodowej w Łodzi, odbyła się debata pt. „Afryka: neokolonizacja czy game changer nowego ładu światowego?”. W panelu wzięli udział: ekspert w zakresie współpracy rozwojowej i edukacji globalnej, członek zarządu Instytutu Globalnej Odpowiedzialności Marcin Wojtalik oraz polsko-nigeryjski polityk, poseł na Sejm VI i VII kadencji John Godson. Spotkanie moderował prezes think-tanku Centrum Studiów Polska-Azja, kierownik studiów „Biznes chiński - jak działać skutecznie w czasach Jedwabnego Szlaku” w Akademii Leona Koźmńskiego Radosław Pyffel. Wbrew zapowiedziom, w spotkaniu nie wziął udziału przedstawiciel Departamentu Afryki i Bliskiego Wschodu Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

Na początku panelu zostały wymienione najważniejsze wyzwania, z którymi muszą zmierzyć się państwa kontynentu afrykańskiego. Marcin Wojtalik zaznaczył, iż największym z nich jest **problem finansowania rozwoju. Jego zdaniem, dla krajów afrykańskich jest mało opłacalnych dróg rozwoju, przez co często wpadają one w spiralę zadłużenia.** Dla niektórych państw prowadzi to do katastrofalnych skutków, na przykład w Angoli i Gabonie obsługa zadłużenia pochłania ponad 50% budżetu państwowego. John Godson dodał, iż uzależnienie od kredytów otepla miejscowe elity i zabija kreatywność w poszukiwaniu dróg rozwiązania problemów. **W niektórych krajach kwoty zakładane w budżetach państwowych aż w 80% składają się ze środków pozyskanych poprzez kredyty. Ze względu na to Afryka jest uzależniona od pomocy zagranicznej, lecz według Godsona taka droga prowadzi donikąd. To, czego Afryka potrzebuje, to partnerskich stosunków z innymi krajami.**

Były parlamentarzysta zwrócił również uwagę, iż duże wyzwanie stanowi **szybki wzrost populacji**. Na przykład w Nigerii liczba ludności obecnie stanowi ponad 200 mln osób, zaś za 30 lat może osiągnąć 420 mln. Stanowi to duże zagrożenie ze względu na potencjał rozwoju tendencji terrorystycznych wśród rozczarowanej sytuacją życiową młodzieży. Ponadto, jest to zagrożenie dla Europy, jako że znaczna część mieszkańców Afryki, w poszukiwaniu lepszego życia, zdecyduje się na emigrację do Starego Kontynentu.

W kolejnej części spotkania John Godson wypowiedział się na temat **sytuacji geopolitycznej**. Zaznaczył, iż największe wpływy w regionie obecnie posiadają Chiny, które udzielają szerokiego wsparcia gospodarczego, nie uzależniając go od praworządności, demokratyzacji, bądź ochrony praw człowieka. Mocną pozycję zachowuje Francja, działając w krajach frankofońskich. Poprzez Commonwealth na region wpływa również Wielka Brytania, kładąc nacisk na soft power, a nie uzyskanie bezpośrednich wpływów. Z kolei Stany Zjednoczone w Afryce są zainteresowane przede wszystkim kwestiami bezpieczeństwa, nie próbują one wpływać na region poprzez gospodarkę. **Ponadto w późniejszej części debaty Marcin Wojtalik dodał, iż oczywisty jest wpływ niektórych państw na destabilizację regionu, co zilustrował przykładem zagranicznego wsparcia dla konserwatywnych islamskich społeczności.**

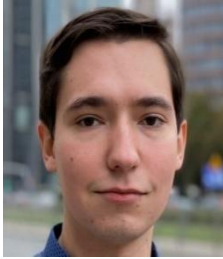
Następnie Godson rozwinął kwestię partnerstwa Afryki z Unią Europejską. **Jego zdaniem, powinno ono opierać się na wyrównywaniu zdolności gry, które umożliwiłoby uczciwą konkurencję pomiędzy przedsiębiorcami z obu kontynentów, co stymulowałoby rozwój regionu.** Zwrócił także uwagę, że państwa z dziedzictwem kolonialnym nie podejmowały prób budowy potencjału w Afryce. Zaznaczył jednak, że nie należy zrzucać całości winy na Europejczyków, jako że to miejscowe, skorumpowane elity ograniczają się do przyjmowania dostępnych kredytów. Jednakże Europa przyzwala na taki stan rzeczy, gdyż część uzyskanych drogą korupcji środków zasila europejską gospodarkę.

W ramach panelu zwrócono również uwagę na potencjał wpływu Polski na sytuację w regionie. Marcin Wojtalik skupił się nad tym, co może zrobić Polska, próbując zapobiec neokolonialnym zapędom światowych mocarstw. **W wypadku takich działań ze strony państw członkowskich Unii Europejskiej, Rzeczpospolita może oddziaływać w ramach struktur Unii, wpływając na proces decyzyjny.** Współpraca z partnerami umożliwiłaby też Polsce prowadzenia działań dyplomatycznych, mających na celu ograniczenie neokolonialnej

polityki dalszych sojuszników, takich jak Stany Zjednoczone. Jednakże wobec innych mocarstw, takich jak Chiny, Polska ma bardzo ograniczone możliwości wpływu.

Poruszono również problem niedostatecznego zainteresowania Polski regionem afrykańskim. Duży wpływ na to ma mentalność, między innymi obawa polskich władz przed imigracją mieszkańców Afryki. Przykładowo wiąże się to z brakami kadrowymi w placówkach dyplomatycznych, co mocno ogranicza potencjał rozwoju stosunków polsko-afrykańskich, na przykład, zdaniem Godsona, bardzo obiecujących relacji polsko-nigeryjskich. **Przez ekspertów zostało podkreślone również, że jednym z głównych czynników definiujących oddziaływanie zagranicznych państw w Afryce jest kwestia zdobycia zaufania miejscowej ludności. Wojtalik przy tym zaznaczył, że Polska mogłaby je łatwo uzyskać poprzez dzielenie się swym doświadczeniem w branży rolniczej.**

O AUTORZE

Damian Zych. Absolwent studiów magisterskich na kierunku historia oraz student roszoznawstwa na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie, aktywny członek organizacji studenckich. Zainteresowania badawcze to sytuacja społeczno-polityczna Federacji Rosyjskiej, stosunki polsko-rosyjskie oraz rosyjska polityka historyczna.

Sfinansowano przez Narodowy
Instytut Wolności - Centrum Rozwoju
Społeczeństwa Obywatelskiego ze
środków Programu Rozwoju
Organizacji Obywatelskich na lata
2018 – 2030

JEŻELI DOCENIASZ NASZĄ PRACĘ, DOŁĄCZ DO GRONA NASZYCH DARCZYŃCÓW!

Z otrzymanych funduszy sfinansujemy powstanie kolejnych publikacji.

Możliwość wsparcia to bezpośrednia wpłata na konto Instytutu Nowej Europy: 95 2530 0008
2090 1053 7214 0001 tytułem: „darowizna na cele statutowe”.